නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

වුත්තොදයං

1. සඤ්ඤාපරිභාසානිද්දෙස-පඨමපරිච්ඡෙද

රතනත්තයප්පණාම

1. නම’ත්ථු ජන සන්තාන, තම සන්තාන භෙදිනො;
ධම්මු’ජ්ජලන්ත රුචිනො, මුනින්දො’දාත රොචිනො.

නිමිත්ත

2. පිඞ්ගලා’චරියාදීහි, ඡන්දං ය මුදිතං පුරා;
සුද්ධමාගධිකානං තං, න සාධෙති යථිච්ඡිතං [ය’දිච්ඡිතං යති’ච්ඡිතං (ක.)].

ගන්ථපරිමාණ

3. තතො මාගධභාසාය, මත්තා,වණ්ණ,විභෙදනං;
ලක්ඛ්‍ය ලක්ඛණ සංයුත්තං, පසන්න’ත්ථ,පද,ක්කමං.

අභිධානාදි

4. ඉදං **වුත්තොදයං** නාම, ලොකිය’ච්ඡන්දනිස්සිතං;
ආරභිස්ස’මහං දානි, තෙසං සුඛවිබුද්ධියා.

ගණසඞ්කෙතසඤ්ඤා

5. සබ්බග්ලා මිනා,’දිගලහූ, **භයා’**,මජ්ඣ’න්ත ගරූ **ජසා;**
මජ්ඣ’න්තලා **ර,තෙ’**තෙ’ට්ඨ, ගණා ගො ගරු,ලො ලහු.

ගණනියම

6. භ,ජ,සා සබ්බග,ලහූ, පඤ්ච’මෙ සණ්ඨිතා ගණා;
අරියාදිම්හි විඤ්ඤෙය්‍යා, ගණො ඉධ චතු’ක්කලො.

ගරු,ලහුසරූප

7. සංයොගා’දි ච, දීඝො ච, නිග්ගහීතපරො ච, යො;
ගරු, වඞ්කො, පාදන්තො,වා, රස්සො’ඤ්ඤො මත්තිකො **ලු’**ජු.

8. පරෙ පාදාදිසංයොගෙ, යො පුබ්බො ගරුක’ක්ඛරො;
ලහු ස ක්වචි විඤ්ඤෙය්‍යො, තදුදාහරණං යථා.

9. දස්සනරසා’නුභාවනෙ, නිබද්ධගෙධා ජිනස්ස’යං ජනතා;
විම්හයජනනී **සඤ්ඤත, ක්‍රි**යා නු කං නා’නුරඤ්ජයති.

10. විඤ්ඤෙය්‍යා ලොකතො සඤ්ඤා, **සමුද්දො,සු,ර**සාදිනං;
පාදොඤෙය්‍යො චතුත්ථං’සො, පදච්ඡෙදො **යතී** භවෙ.

11. **සම,මඩ්ඪසමං,** වුත්තං, **විසමං** චා’පරං තිධා;
සමා ලක්ඛණතො පාදා, චත්තාරො යස්ස තං **සමං.**

12. යස්ස’න්තිමෙන දුතියො, තතියෙනා’දිමො සමො;
ත’**දඩ්ඪසම, මඤ්ඤං** තු, භින්න ලක්ඛණ පාදිකං.

13. පාද’මෙකක්ඛරා’රබ්භ, යාව ඡබ්බීසත’ක්ඛරා;
භවෙ පාදෙහි තං ඡන්දං, නානානාමො’දිතං තතො.

14. **දණ්ඩකා** චණ්ඩවුට්ඨ්‍යා’දි, පාදෙහි ඡහි, තීහි තු;
‘**ගාථා**’ති ච පරත්ථෙ’වං, ඡන්දො සඤ්ඤා පකාසිතා.

15. අනන්තරො'දිතං ච'ඤ්ඤං, මෙතං සාමඤ්ඤ නාමතො;
'ගාථා' ඉච්චෙව නිද්දිට්ඨං, මුනින්දවචනෙ පන.

16. විසෙසනාමතො කිඤ්චි, ගහෙත්වා සබ්බථො'චිතං;
දස්සයිස්සාම'හං තෙ'ත්ථ, නාමානා'පි භවිස්සරෙ.

ඉති වුත්තොදයෙ ඡන්දසි සඤ්ඤාපරිභාසා නිද්දෙසො නාම

පඨමො පරිච්ඡෙදො.

2. මත්තාවුත්තිනිද්දෙස-දුතියපරිච්ඡෙද

ගණනියම

17. ඡට්ඨො’ඛිලලහු,ජො වා,
ගයුතා’ඤ්ඤෙ,ඡ’ග්ගණා,න ජො විසමෙ,;
අරියාය’න්තඩ්ඪෙ ලො, ඡට්ඨො,’න්තෙ ගො,ගණා ඡ’ඤ්ඤෙ.

යතිනියම

18. පඨමඩ්ඪෙ ඡට්ඨො චෙ,
සබ්බලහෙ,’ත්ථා’දිලහුනි භවතියති;
තප්පරකො,න්තෙපි, සචෙ, චරිමෙපි, භවති චතුත්ථො’න්තෙ.

19. **අරියාසාමඤ්ඤං** චෙ, පුබ්බො’දිත ලක්ඛණං භවෙ යස්සා.

20. ආදිම’මථ පාදයුගං, යස්සා ත්‍යං’සෙහි සා **පථ්‍යා.**

21. යත්ථ ගණත්තය මුල්ලඞ්ඝි,
යො’භයත්ථා’දිමො භවෙ **විපුලා.**

22. ගරුමජ්ඣගො ජකාරො, චතුත්ථකො දුතියකො **චපලා.**

23. චපලා’ගතා’ඛිලං චෙ, දලා’දිමං ලක්ඛණං භජති යස්සා;
පථ්‍යාලක්ඛණ’මඤ්ඤං, **මුඛචපලා** නාම සා භවති.

24. පථ්‍යාය ලක්ඛණං චෙ, පඨමඩ්ඪෙ ලක්ඛණං තු චපලාය;
දුතියෙ දලෙ’ථ යස්සා, පකිත්තිතා සා **ජඝනචපලා.**

අරියාජාතියො.

25. සබ්බංපඨමදලෙ යදි, ලක්ඛණ’මරියාය වුත්ත’මුභයෙසු;
යස්සා දලෙසු යුත්තං,
වුත්තා සා **ගීති** වුත්ත යති ලලිතා.

26. අරියායං දුතිය’ඩ්ඪෙ, ගදිතා’ඛිලලක්ඛණං යං තං;
භවති දලෙසු’භයෙසුපි,
යදි යස්සා සා’ය **මුපගීති.**

27. අරියාය’ඩ්ඪද්විතයං, පුබ්බොදිත ලක්ඛණො’පෙතං;
විපරියයෙනා’භිහිතං,
යස්සා සම්භවති චෙ’හ සො’**ග්ගීති.**

28. අරියාපුබ්බ’ඩ්ඪං යදි, ගරුනෙ’කෙනා’ධිකෙන නිධනෙ යුත්තං;
යදි පුබ්බ’ඩ්ඪසමානං, දල මිතරං චො’දිතා’ය’**මරියාගීති.**

ගීතිජාතියො.

29. විසමෙ ඡ සියුං කලා මුඛෙ,
සමෙ ත්ව’ට්ඨ, ර,ල,ගා, තතො’පරි;
වෙතාලීයං ත මුච්චතෙ, ලහු ඡක්කං න නිරන්තරං සමෙ.

30. වෙතාලීයොපමං මුඛෙ තං,
ඔපච්ඡන්දසකං ර,යා ය’දන්තෙ.

31. **ආපාතලිකා** කථිතා’යං, භගගා’න්තෙ යදි පුබ්බමිව’ඤ්ඤං.

32. යදා’දිතො **දක්ඛිණන්තිකා,**
ඊතෙ’ත්ථ පාදෙස්වා’ඛිලෙසු ජො.

33. **‘උදිච්චවුත්ති’**ති වුච්චතෙ,
ජො වා’දො විසමෙසු සණ්ඨිතො.

34. පුබ්බත්ථ, සමෙසු වෙ ග, ජා, **'පච්චවුත්ති'** රුදිතා'ති සණ්ඨිතා.

35. සමාසමා'ත්‍රා'දිනං සමා,
සංයුතා භවති තං **පවත්තකං.**

36. අස්ස සා සම කතා' **පරන්තිකා.**

37. තද'ඤ්ඤජා **චාරුහාසිනී.**

වෙතාලීයජාතියො.

38. ද්වික විහත වසු ලහු **අචලධිති** රි'හ.

39. **මත්තාසමකං** නවමො ල්ග'න්තෙ.

40. ජො න්ලා' ථවා'ණ්ණවා **විසිලොකො.**

41. තද්වයතො **වානවාසිකා'**ඛ්‍යා.

42. පඤ්ච,ට්ඨ,නවසු යදි ලො **චිත්‍රා.**

43. ග,ල්‍යා'ට්ඨහි චෙ'සා වු'**පචිත්‍රා.**

44. ය'මතීත ලක්ඛණ විසෙස යුතං, (චිත්‍රා)
මත්තා සමා'දි පාදා'භිහිතං; (විසිලොක)
අනියත වුත්ත පරිමාණ සහිතං, (වානවාසිකා)
පථිතං ජනෙසු **පාදාකුලකං.** (විසිලොක)

මත්තාසමක ජාතියො.

45. විනා වණ්ණෙහි මත්තා ගා, විනා වණ්ණා ගරූහි තු;
විනා ලහූහි ගරවො, දලෙ පථ්‍යාදිනො මතා.

ඉති වුත්තොදයෙ ඡන්දසි මත්තාවුත්තිනිද්දෙසො නාම

දුතියො පරිච්ඡෙදො.

3. සමවුත්තිනිද්දෙස-තතියපරිච්ඡෙද

46. ත්‍යා’ වෙ **තනුමජ්ඣා.**

ගායත්තී.

47. **කුමාර ලලිතා** ජ්සගා.

උණ්හිකා.

48. **චිත්‍රපදා** යදි භා ගා.

49. මො මො ගො ගො **විජ්ජුම්මාලා.**

50. භා ත, ල, ගා **මාණවකං.**

51. ග්ලා **සමානිකා** ර,ජා ච.

52. **පමාණිකා** ජ, රා ල, ගා.

අනුට්ඨුභා.

53. රා න,සා යදි **හලමුඛී.**

54. **භුජග සුසු සටා** නා මො.

බ්‍රහතී.

55. ම්සාජ්ගා **සුද්ධවිරාජිතං** මතං.

56. ම්නා යො ගො යදි **පණවො** ඛ්‍යාතො.

57. ම්භා ස,ගයුත්තා **රුම්මවතී** සා.

58. ඤෙයයා **මත්තා** ම, භ, ස, ගයුත්තා.

59. **චම්පකමාලා** චෙ භ, ම, සා ගො [ඉදං නාමන්තරඤාපනත්ථමෙව පුන වුත්තං (ටී.)].

60. න, ර, ජ, ගෙහි සා **මනොරමා.**

61. **උබ්භාසකං** තං චෙ තො ම, රා ල්ච.

62. තො ජා ගරුනා’ය’**මුපට්ඨිතා.**

පන්ති.

63. **ඉන්දාදිකා** තා **වජිරා** ජ, ගා ගො.

64. **උපාදිකා** සා’ව ජ,තා ජ,ගා ගො.

65. අනන්තරො’දීරිත ලක්ඛණා චෙ, (උපෙන්දවජිර)
පාදා විමිස්සා **උපජාතියො** තා; (ඉන්දවජිර)
එවං කිල’ඤ්ඤාසුපි මිස්සිතාසු, (ඉන්දවජිර)
වදන්ති ජාතිස්විද’ මෙව නාමං. (උපෙන්දවජිර)

66. න, ජ, ජ, ල, ගා ගදිතා **සුමුඛී.**

67. **දොධක** මිච්ඡති වෙ භ,භ,භා ගා.

68. වෙද,ස්සෙහි,ඡ්ඣතා ත්ගගා,**සාලිනී** සා.

69. **වාතොම්මී** සා, යති සා මිභා ත, ගා ගො.

70. භා ත, න, ගා ගො'සු, රස **සිරී** සා.

71. රො න, රා ඉහ **රථොද්ධතා** ල, ගා.

72. **ස්වාගතෙ'**ති ර, න, භා ගරුකා ද්වෙ.

73. න,න,ර,ලහු,ගරූහි **භද්දිකා.**

තිට්ඨුභා.

74. වදන්ති **වංසට්ඨමි'**දං ජ, තා ජ, රා.

75. සා **ඉන්දවංසා** ඛලු යත්ථ තා ජ,රා.

76. ඉධ **තොටක** මම්බුධි,සෙහි මිතං.

77. **දුතවිලම්බිත** මාහ න, භා භ,රා.

78. වසු යුග විරතී නා,ම්‍යා' **පුටො'**යං.

79. න, ය, සහිතා න්‍යා' **කුසුමවිචිත්තා.**

80. **භුජඞ්ග'ප්පයාතං** භවෙ වෙද, යෙහි.

81. න, භ, ජ, රෙහි භවති'**ප්පියංවදා.**

82. වුත්තා සුධීහි **ලලිතා** ත, භා ජ, රා.

83. **පමිතක්ඛරා** ස, ජ, ස,සෙහු'දිතා.

84. න,න,භ,ර,සහිතා'භිහිතු'**ජ්ජලා.**

85. පඤ්ච'ස්ස'ච්ඡින්නා, **වෙස්සදෙවී** ම,මා යා.

86. භවති හි **තාමරසං** න, ජ, ජා යො.

87. **'කමලා'**ති ඤෙය්‍යා ස,ය,සෙහි යො වෙ.

ජගතී.

88. මිනා ජ්‍රා ගො, තිදසයති'**ප්පහස්සිණී** සා.

89. චතු,ග්ගහෙ,හි'හ **රුචිරා,** ජ,භා ස්ජ,ගා.

අතිජගතී.

90. න,න,ර,ස,ලහු,ගා,සරෙහි'**පරාජිතා.**

91. න,න,භ,න,ල,ගි’ති,**ප්පහරණකලිකා.**

92. වුත්තා **වසන්තතිලකා** ත,භ,ජා ජ,ගා ගො.

සක්කරී.

93. ද්විහත හය ලහු ර’ථ ගි’ති **සසිකලා.**

94. වසු,හය,යති රි’හ,**මණිගුණනිකරො.**

95. න,න,ම,ය,ය,යුතා’යං,**මාලිනී** හොගි’සීහි.

96. භවති න,ජා,භ,ජා රසහිතා **පහද්දකං.**

අතිසක්කරී.

97. න,ජ,භ,ජ,රා සදා භවති **වාණිනී** ග, යුත්තා.

අට්ඨී.

98. ය, මා නො සො භල්ගා, රස, හරවිරාමා **සිඛරණී.**

99. රස, යුගි, සිතො, නො සො ම්‍රා ස්ලා, ගා’දා **හරිණී** තදා.

100. **මන්දක්කන්තා,** ම,භ,න,ත,ත,ගා, ගො යුගු,ත්ව,ස්සකෙහි.

අච්චට්ඨී.

101. මො තො නො යො යා, **කුසුමිතලතා, වෙල්ලිතා’** ක්ඛු,ත්වි,සීහි.

ධුති.

102. රසු,ත්ව,ස්සෙහි ය්මා, න,ස,ර,ර,ගරූ, **මෙඝවිප්ඵුජ්ජිතා** සා.

103. අක්කස්සෙහි යති ම්ස,ජාස,ත,ත,ගා, **සද්දූලවික්කීළිතං.**

අතිධුති.

104. **වුත්ත** මීදිසං තු නාමතො ර,ජා ර,ජා ර,ජා ගරූ,ලහූ ච.

කති.

105. ම්‍රා භ්නා යො යො’ත්‍ර යෙන,ත්ති,මුනි, යතියුතා, **සන්ධරා** කිත්තිතා’යං.

පකති.

106. ඔ න,ර,නා ර,නා ච ථ ගරූ දස,ක්ක,විරමඤ්හි **භද්දක’**මිදං.

ආකති.

ඉති වුත්තොදයෙ ඡන්දසි සමවුත්තිනිද්දෙසො නාම

තතියො පරිච්ඡෙදො.

4. අඩ්ඪසමවුත්තිනිද්දෙස-චතුත්ථපරිච්ඡෙද

107. විසමෙ යදි සා ස,ල,ගා සමෙ,
හ,ත්තයතො ගරුකා වු'**පචිත්තං.**

108. හ,ත්තයතො යදි ගා **දුතමජ්ඣා;**
යදි පුනරෙ'ව භවන්ති න, ජා **ජ්‍යා.**

109. යදි ස,ත්තිතයං ගරුයුත්තං,
වෙගවතී යදි හ,ත්තිතයා ගා.

110. තො ජො විසමෙ රතො ගරූ වෙ;
ස්මා ජ්ගා **භද්දවිරාජ** මෙත්ථ ගො වෙ.

111. විසමෙ ස, ජා ස,ගරු,යුත්තා;
කෙතුමතී සමෙ භ,ර,න,ගා ගො.

112. **ආඛ්‍යානකී** තා විසමෙ ජ, ගා ගො; (ඉන්දවජිර)
ජ,තා ජ,ගා ගො තු සමෙ'ථ පාදෙ. (උපෙන්දවජිර)

113. ජ,තා ජ,ගා ගො විසමෙ සමෙ තු; (උපෙන්දවජිර)
තා ජො ග,ගා වෙ **විපරීතපුබ්බා.** (ඉන්දවජිර)

114. ස,ස,තො ස,ල,ගා විසමෙ සමෙ;
න,භ,භ,රා භවතෙ **හරිණප්ලුතා.**

115. යදි න,න,ර,ල,ගා න,ජා ජ,රා,
යදි ච තදා'**පරවත්ත** මිච්ඡති.

116. විසම මුපගතා න,නා ර,යා චෙ;
න,ජ,ජ,ර,ගා සමකෙ ච **පුප්ඵිතග්ගා.**

ද්වයං මිදං **වෙතාලීය'**ප්පභෙදො.

117. සා **යවාදිකා මතී** ර,ජා ර,ජා ත්ව,
සමෙ සමෙ ජ,රා ජ,රා ගරූ භවෙය්‍යුං.

ඉති වුත්තොදයෙ ඡන්දසි අඩ්ඪසමවුත්තිනිද්දෙසො නාම

චතුත්ථො පරිච්ඡෙදො.

5. විසමවුත්තිනිද්දෙස-පඤ්චමපරිච්ඡෙද

118. න'ට්ඨක්ඛරෙසු පාදෙසු, ස්නා'දිම්හා යො'ණ්ණවා **වත්තං.**

119. සමෙසු සින්ධුතො ජෙන, **පථ්‍යාවත්තං** පකිත්තිතං.

120. ඔජෙසු ජෙන සින්ධුතො, ත'මෙව **වීපරීතා'දි.**

121. න,කාරො චෙ ජලධිතො, **චපලාවත්ත'**මිච්චෙ'තං.

122. සමෙ ලො සත්තමො යස්සා, **විපුලා** පිඞ්ගලස්ස සා.

123. **සෙතවස්සා**'ඛිලෙසුපි.

124. භෙන'ණ්ණවා **භ'ඛිපුලා.**

125. එව'**මඤ්ඤා රො** චතුත්ථා.

126. නො'ණ්ණවා චෙ **නවිපුලා.**

127. තො'ණ්ණවා තථා'**ඤ්ඤා** සියා.

වත්ත'ප්පභෙදො.

128. නදිස්සතෙ'ත්ථ යං ඡන්දං, පයොගෙ දිස්සතෙ යදි;
විසම'ක්ඛරපාදං තං, **ගාථා** සාමඤ්ඤනාමතො.

ඉති වුත්තොදයෙ ඡන්දසි විසමවුත්ති නිද්දෙසො නාම

පඤ්චමො පරිච්ඡෙදො.

6. ඡප්පච්චයවිභාග-ඡට්ඨපරිච්ඡෙද

පත්ථාරනය

129. පත්ථාරෙ සබ්බගෙ පාදෙ, පුබ්බගා’ධො ල්ප’රෙ සමා;
පුබ්බෙ ගරු තෙ ච මීමෙ, කත්තබ්බා යාව සබ්බලා.

නට්ඨනය

130. නට්ඨස්ස යො හවෙය්‍යා’ඞ්කො, තස්මිං ලො’ද්ධිකතෙ සමෙ;
විසමෙ ත්වෙ’කසහිතෙ, හවෙය්‍යා’ද්ධිකතෙ ගරු.

උද්දිට්ඨනය

131. එකා’දිනුක්කමෙන’ඞ්කෙ, පුබ්බාධො ද්විගුණෙ ලිඛෙ;
මිස්සකෙහි ලහුට්ඨෙහි, සෙ’කෙහු’ද්දිට්ඨකං භවෙ.

සබ්බගලක්‍රියනය

132. වුත්ත’ක්ඛර සමා සඞ්ඛ්‍යා, ලික්ඛ්‍ය සෙකො’පරූ’පරි;
එකෙකහීන මෙකාදි, නු’ට්ඨානෙ සබ්බගාදිකං.

වුත්තසඞ්ඛ්‍යානය

133. ගරුක්‍රියා’ඞ්ක සන්දොහෙ, භවෙ සඞ්ඛ්‍යා විමිස්සිතෙ;
උද්දිට්ඨ’ඞ්ක සමාහාරො, සෙ’කො වෙ’මං සමා’නයෙ.

වුත්තඅද්ධානය

134. සඞ්ඛ්‍යෙව ද්විගුණෙ’කූනා, විත්ථාරා’යාමසම්භවා;
වුත්තස්ස’ද්ධ’න්තරානඤ්ච, ගරුලානඤ්ච අඞ්ගුලං.

ඉති වුත්තොදයෙ ඡන්දසි ඡප්පච්චයවිභාගො නාම

ඡට්ඨො පරිච්ඡෙදො.

නිගමන

135. සෙල’න්තරා’යතන වාසික **සීල’**ත්ථෙර,
පාදො ගරු ග්ගුණගරු ජ්ජයතං මමෙ’සො;
යස්ස ප්පභාව’මවලම්බ මයෙ’දිසොපි,
සම්පාදිතො’භිමත සිද්ධිකරො පරත්ථො.

136. පරත්ථ සම්පාදනතො, පුඤ්ඤෙනා’ධිගතෙන’හං;
පරත්ථ සම්පාදනකො, භවෙය්‍යං ජාති ජාතියං.

137. අවලොකිත මත්තෙන, යථා ඡප්පච්චයා මයා;
සාධිතා සාධයන්තෙ’ව, මිච්ඡිතත්ථම්පි පාණිනොති.

ඉති සඞ්ඝරක්ඛිතමහාසාමිත්ථෙරෙන විරචිතං

වුත්තොදයප්පකරණං පරිනිට්ඨිතං.